

casu, id est, vel ad procurandum remedium, et adhibendam ex parte sua omnem diligentiam necessariam, ut religiose vivat juxta suam professionem, vel certe ad procurandam dispensationem transeundi ad alium statum ubi careat illo periculo, sive in reliquis observantiis laxior sit, sive æqualis, vel strictior.

CAPUT X.

QUOUSQUE EX VI JURIS COMMUNIS LICEAT TRANSITUS AD RELIGIONEM PERFECTIOREM.

1. *Objectio quædam difficilis.* — Ad hanc quæstionem, quæ initio capitis 8 secundo loco ponebatur, dico ex vi juris posse religionem transire ad perfectiorem religionem, sine dispensatione, non tamen sine licentia Prælati, saltem petita. Hæc assertio communis est Theologorum, cum D. Thoma, dict. q. 189, art. 8; et Canonistarum, in cap. *Sane*, et cap. *Licet*, de Regul., ex quibus juribus hoc sufficienter probatur. Est autem, in hac assertionem, et in illo jure, perfectior religio intelligenda modo explicato in præcedenti capite; nam ibi ostendimus illud esse consentaneum juri communi, tam quoad hoc, ut excessus debeat esse simpliciter in statu perfectionis, et non necessario in austeritate exteriori, quam quoad hoc ut talis excessus attendi debeat secundum actualem statum et observantiam, non juxta regulam secundum se. Habet autem locum posita assertio in omnibus religiosis, tam clericis quam laicis, etiam illis qui conversi dicuntur, quia si sunt professi, veri etiam religiosi sunt, et in eis procedunt rationes factæ, et probat optime c. *Non est*, de Regul., ibi, *monachos vel conversos*; idemque est de monialibus cum proportionem, ut habetur ex Concilio Triburiensi II, q. 4, cap. 1. Propter clausuram autem nunc indigentur licentia ad exeundum de monasterio. Solet autem dubitari de oblati vel conversis, qui professionem non emittunt, an habeant hanc licentiam transeundi ad arctiorem religionem; nam Gloss. in cap. *Ut lex*, 27, q. 1, negat illis hanc facultatem, quia sunt veluti servi monasterii, et eam sequitur Panormitanus, in dicto cap. *Non est*. Sed mihi non probatur eorum sententia, quia hi oblati non efficiuntur servi monasterii, nec per oblationem aut contractum cum monasterio initum redduntur inhabiles ad profitendam religionem. Pro-

prie enim dici non possunt transire ab una religione ad aliam, quia religiosi non sunt, sed ex non religiosis fieri religiosos, quod omnibus per se licet. Neque oblatio simplex priori monasterio facta excludit conditionem illam *melioris frugis*, alias non esset rationabilis oblatio, cum principaliter ad Dei obsequium et animæ salutem ordinetur; non ergo debet majus bonum impedire, Et ita sentit Archidiaconus, in dicto c. *Ut lex*; et Gregorius Lopez, in leg. 9, tit. 7, partit. 1. Imo probabile existimo, ad emittendam veram professionem religionem, posse ad quamcumque religionem transire, quia ille est simpliciter status perfectionis, et ita fit transitus ad meliorem statum, et non invenio jus aliquod illud prohibens, aut irritans professionem a tali persona factam, neque etiam ex natura rei video cur male fiat, si revera ex intentione majoris perfectionis fiat. Videantur supra dicta de ingressu religionis.

2. Superest vero objectio circa assertionem positam, ex decreto Urbani Papæ, in c. *Mandamus*, 19, q. 3, prohibentis ne quis Canonicus regulariter professus monachus fiat, cum tamen constet monachorum professionem esse arctiorem, quam sit clericorum regularium, ut expresse dicitur in cap. *Quod Dei timore*, de Statu monachorum. Hanc objectionem tangit D. Thomas supra, ad 2. Et primo dicit decretum illud esse intelligendum de monachis consideratis secundum statum quem ex prima institutione habebant; nam erant laici, et non clerici; et quia Canonici regulares directe ordinantur ad divina ministeria, et sunt religiosi clerici ex vi sui instituti, ideo prohibentur transire ad monachos, etiam arctiores, quia, licet ex hac parte viderentur ascendere, ex alia nobiliori descenderent a statu sacri ministerii ad laicorum statum. Secundo addit D. Thomas, quod si monachi essent laici, licitum esset transire ab statu monachorum ad statum Canonicorum regularium, juxta illud Hieronymi, Epist. 4 ad Rusticum: *Sic vive in monasterio, ut clericus esse merearis*. Tertio denique dicit nunc licitum esse Canonico regulari ad monachatum transire, petita Superioris licentia, quia jam monachi sacerdotes sunt, et divinis ministeriis inseruiunt, et alias in arctitudine superant.

3. Sed in his omnibus dictis D. Thomæ est nonnulla difficultas, et imprimis circa textus expositionem difficile creditu est, ibi esse sermonem juxta antiquum ritum monachorum, quando non ordinabantur, quia illud decre-

tum est Urbani II, qui floruit post annum 1180, quando jam monachi, tam Benedictini, quam Carthusiani, et alii, frequenter ordinabantur; nam a tempore D. Gregorii videtur hæc consuetudo introducta, ut infra, in tract. 9, lib. 4, c. 7, n. 2, dicam. Deinde, hoc etiam admisso, videtur difficilis D. Thomæ sententia, quia propter ordinationem non videtur debuisse impediri, quominus Canonicus regularis monachus fieri possit; alias nec clericus sæcularis deberet permitti monachus fieri, quod est falsum, et contra jura, cap. *Licet*, de Regularibus, cum similibus, ut supra tractatum est; et sequela patet, quia etiam clericus sæcularis non debet transire ad statum laicorum. Quod si respondeatur illum non esse in statu perfectionis, et ideo posse ad illum transire, non obstante clericatu, instabimus etiam Canonicum regularem non esse in statu majoris perfectionis, ac proinde non esse propter clericatum impediendum, quominus ad illum transire possit. Eo vel maxime quod, licet monachi non essent clerici, ex vi instituti non omnino prohibebantur esse, unde status ille de se erat indifferens clericis et laicis; ergo, licet Canonicus regularis ad illum transiret, non propterea assumeret statum repugnantem clericatui, nec privaretur fructu quem ex ministerio sacro habere posset; cur ergo illi prohibitus est ascensus ad majorem perfectionem.

4. Hinc etiam difficile est secundum dictum D. Thomæ, quod monachi laici possent transire ad Canonicos regulares; sequitur enim inde monachum laicum religionis arctioris, vere professum, et obnoxium rigori regulæ, posse transire ad Canonicos regulares, vel ad laxiorem religionem, si recipiatur ad gradum clericorum, seu eorum qui ad chorum deputantur. Consequens videtur plane absurdum, quia rationes factæ in præcedenti capite, et jura citata, æque de omnibus religiosis, tam clericis, quam laicis, probant. Nam clericatus per se non pertinet ad perfectionem, neque illam confert, licet eam suo modo postulet; ergo non est licitum deserere statum majoris perfectionis sine sacerdotio, propter statum minus perfectum cum sacerdotio. Responderi potest, supposito statu perfectionis, etiamsi in aliis observantiis minus strictus sit, eo ipso quod illi ex proprio instituto conjungitur sacerum altaris ministerium, constitui statum simpliciter perfectiorem quam sit monachatus laicorum, quantumvis strictus sit. Sed hoc profecto incredibile est, præsertim quan-

do uterque status ad eundem finem vitæ contemplativæ tendit, et in eo sistit, ut de Canonicis regularibus D. Thomas supponit, et de primæva institutione monachorum certum est. Nam, licet ad hunc finem multum conferant sacra illa ministeria, quæ sunt propria clericorum, tamen in ordine ad propriam perfectionem obtinendam, possunt multo plus conferre diurnæ vigiliæ, et contemplationes, et obedientiæ, humilitatis, et penitentiae opera; ergo, pensatis omnibus, potest esse monachatus laicorum ex vi status perfectior quam religio Canonicorum. Neque oppositum suadent verba Hieronymi, quæ D. Thomas affert; nam in eis solum docet Hieronymus monachum non debere affectare clericatum, sed vitam quæ clericatum mereatur. Unde non fit, esse meliorem statum clericatus quam statum laici, quando alias non habet tot media ad perfectionem assequendam. Alias dicendum esset antiquos illos sanctissimos monachos, Benedictum, Paulum Antonium, Pachomium, et similes, ex vi status non fuisse professos majorem perfectionem quam Canonicos religiosos.

5. Circa primam difficultatem num. 3 propositam, Sylvester, *Religio*, 4, n. 8, sentit illud decretum esse fundatum in communi jure, quod non licet transire a religione magis perfecta ad minus perfectam, etiamsi hæc arctior sit; et ita inde sumit argumentum contra opinionem Canonistarum, c. præced., a num. 17, tractatam. Sed difficile est credere religionem clericorum, ex eo solum quod clericorum est, esse magis perfectam quamcumque religione monachorum laicorum, etiamsi arctissima, et tam in austeritate, quam in contemplatione et clausura vel solitudine perfectissima fit, ut objectiones factæ declarant. Et ideo addi posset Canonicos regulares, tempore Urbani II, non fuisse professos laxiorem, vitam quam monachi tunc etiam servarent; unde enim potest contrarium constare? nam, licet regula D. Augustini, quam Canonici regulares profitentur, per se non sit nimis austera, vel stricta, capax tamen est cujuscumque rigoris et austeritatis, quam unaquæque religio per suas constitutiones et observantias addere potest; sic enim Prædicatorum religio, quamvis Augustini regulam profiteatur, satis arcta religio est, et in Lusitania, Canonicorum regularium observantia, præsertim in hoc insigni Conimbricensi cenobio Sanctæ Crucis, satis arcta censetur propter rigorosam clausuram, et exercitium vitæ

contemplativæ, præsertim in choro et divinis officiis; sic igitur fieri potuit ut, tempore Urbani II, eorum professio non fuerit æstimata laxior quam monachorum, prout communiter tunc vivebant; nondum enim tunc Mendicantium ordines, ut nunc sunt in Ecclesia Romana approbati, inceperant. Et quamvis Carthusiensium ordo paulo ante Urbanum II, sub Victore III, aut Gregorio VII, incepisse videatur, fortasse sub illo decreto comprehensa non est, quia sub generali clausula non videtur tam specialis casus comprehendendi, qui semper solet a similibus legibus a Pontificibus excipi. Vel fortasse ille ordo nondum natus erat, nam multi putant ab ipsomet Urbano, tam Carthusiensem, quam Cisterciensem ordinem fuisse confirmatum, Platina in ejus vita ita referente.

6. Sed hæc sicut non facile expugnari possunt, ita plane incerta sunt, et nullo fere fundamento nituntur, et ideo D. Thomas, ne divinare videretur, aliquid in illis statibus monachorum et Canonicorum consideravit per se illis conveniens, in quo illam prohibitionem fundaret, sive monachorum vita arctior esse supponatur, sive non. Potest enim Pontifex, ut infra videbimus, propter commune bonum prohibere transitum unius religionis ad aliam, etiam arctiorem vel perfectiorem, quia bonum commune præfertur privato, et quia per hoc in rigore non impeditur spiritalis profectus singularum personarum, quia, licet status ipse non obliget ad majorem perfectionem, nunquam tamen illam excludit, nec de se impedit quominus unusquisque possit proficere quantum cum divina gratia velit; et præterea, si in particulari casu aliud expediat, semper est locus recurrendi ad Pontificem, ut legitime fiat. Unde talis prohibitio (quod valde notandum est pro omni simili) non est nisi reservatio quædam facultatis necessariae ad hujusmodi transitum. Nam, ut capite præcedenti, n. 4, dixi, ratio postulat ut non fiat sine licentia Prælati; cum ergo Pontifex sit supremus Prælati omnium religionum, potest hanc facultatem sibi reservare, quando expedire judicaverit; hoc autem facit per similem prohibitionem, nam, licet absolute fiat, semper includit tacitam conditionem, Sine facultate mea.

7. Duo ergo consideranda sunt in statu Canonicorum regularium: unum est, quod ex genere suo, quatenus est religio Clericorum, perfectior est quam religio monachorum, quod plane supponit D. Thomas, loco citato,

et nos tractatu sequenti, cap. 7, ex professo ostendemus; aliud est, quod ille status per se ac principaliter ordinatur ad ea quæ aguntur in divinis mysteriis; igitur propter honorem et dignitatem tanti muneris et ministerii, supposita sufficienti perfectione illius status, et excellentia quam ex suo genere habet, merito potuit Pontifex illum transitum prohibere. Neque obstant quæ in contrarium obijciuntur; nam respiciunt tantum privatas et et particulares rationes, et ita facile solvuntur ex dictis.

8. *An sufficiat licentia Prælati ad transitum de Canonicis regularibus ad monachos, ex vi juris communis.* — Sunt autem qui existimant, non obstante illa prohibitione, potuisse Canonicum regularem transire ad arctiorem religionem monachorum, de licentia sui Prælati, quod est probabile, si intelligatur de licentia obtenta, ut ibi Gratianus sentit; ubi etiam videri potest Glossa, et Archidiaconus, et Joannes Andreas, in cap. *Sane*, de Regular. Sed fortasse probabilis est ex vi illius textus, non potuisse fieri sine licentia Pontificis, tum quia prohibitio est valde absoluta, et per verba rigorosa, *Mandamus et universaliter interdicens*, etc.; tum etiam, quia addit exceptionem, *Nisi publice lapsus fuerit*, quæ firmat regulam in contrarium, maxime cum in eo etiam casu non posset Canonicus fieri monachus, nisi ex voluntate sui Prælati, cui conceditur illa facultas, ut possit in pœnam publici lapsus illum transitum concedere; ergo extra illum casum non posset id concedere ex vi illius juris. Sed ja illud jus revocatum est, vel moderatum, ut mox explicabimus, et ideo non obstat conclusioni positæ in n. 4.

9. In dubio secundo petitur, an monachus laicus arctioris professionis possit transire ad Canonicos regulares, et intelligitur dubium, si in gradu clericorum recipiatur; nam etiam in religione clericorum regularium sunt fratres laici professi, de quibus non potest esse controversia, quia certum est ad illorum statum non esse licitum transitum, quia in laicali gradu est æqualitas, et in arctitudine vitæ supponitur excessus in monachali religione. De transitu vero ad clericalem gradum D. Thomas significat esse licitum; et idem affirmat Turrecremata, dicto cap. *Nullus*, q. 5, concl. 3, quæ sic habet: *Monachi laici possunt transire ad ordinem Canonicorum propter altitudinem et excellentiam actuum ad quos ordines sacri constituti sunt.* Idem tenet Navarrus,

comment. 4, de Regul., n. 2 et 4. Qui auctores videntur loqui de monachis laicis prout nunc sunt communiter in religionibus monachorum, et ex sententia D. Thomæ videtur sequi a paritate rationis; idemque sequitur ex opinione Sylvestri, n. 5, supra recitata, quod status clericorum simpliciter perfectior sit.

10. Posset tamen aliquis respondere non esse eandem rationem de monachis laicis prout nunc sunt, et prout olim erant, quia olim ipsi efficiebant principaliter totum corpus religionis, et ita tota perfectio illius status ex capacitate illorum mensurabatur; jam vero nunc religiones etiam monachales præcipue constant ex clericis, et ad eorum ministeria destinantur, et ita jam habent totam perfectionem religionis clericalis, et juxta illam perfectionem judicandum est de illo statu quoad omnes personas ejus, etiamsi quædam, quæ sunt veluti membra minus principalia, ad ordines non destinantur; nam hoc accidentarium est; et ideo non est judicandum de illis secundum personale conditionem, sed secundum totius corporis perfectionem. Quæ differentia est utcumque probabilis, non tamen satisfacit, quia status perfectionis respectu uniuscujusque non est considerandus quasi per denominationem extrinsecam, ex concomitantia aliorum, sed ex modo intrinsecæ professionis et obligationis; illæ autem personæ ex vi sui status terminantur ad functiones laicorum, neque possunt jure ordinario ultra progredi. Imo hæc limitatio major in illis est, quam in antiquis monachis; nam antiqui, licet per se non tenderent ad ministeria ordinum, non tamen ex vi status ab ordinibus suscipiendis positive excluderentur, sed arbitrio Episcopi et Abbatis, juxta personæ dignitatem, monasterii, vel Ecclesiæ necessitatem, ordinari poterant, ad quod alludit Hieronymus dicens: *Sic vive in monasterio, ut clericus esse merearis.* Nunc autem positive excluduntur monachi laici ab omni spe et cogitatione ordinum; neque alicui conceduntur nisi rarissime, et ex privilegio extraordinario. Quapropter consequenter loquendo juxta illam sententiam censeo idem esse dicendum de his monachis laicis, quantum est ex vi juris communis, quod nunc consideramus.

11. Mihi tamen difficile est hoc admittere. Et imprimis non video id sequi ex dicto c. *Mandamus*; nam, licet Pontifex prohibeat transitum ab una religione in aliam, non propterea fit consequens ut concedat contrarium

transitum alterius in istam; ut, licet esset prohibitus transitus a religione Prædicatorum ad Carthusianos, non sequeretur esse Carthusianis permissum transitum ad Prædicatores, et sic de aliis. Et ratio est, quia sæpe fit illa prohibitio propter æqualitatem, sæpe propter dubium, et frequenter ad tollendas contentiones vel occasiones instabilitatis, etiamsi religio ad quam transitus prohibetur perfectior sit, quod ita in præsentis factum esse probabile est, ut supra declaravi; secluso autem hoc jure, ex nullo alio probari potest hoc esse licitum, quia nullibi est positive concessum; quin potius in c. *Licet*, de Regular., absolute prohibentur monachi transire ad laxiorem ordinem, neque ex parte monachorum distinguitur inter laicos et clericos, neque ex parte laxioris religionis fit distinctio inter religionem Canonicorum, et monachorum; ubi autem lex non distinguit, nec non distinguere debemus, juxta doctrinam Bartoli, in leg. unica, Cod. *Quorum legatorum*, et Jasonis, in leg. *Triticum*, ff. de Verborum obligationibus, numero 6. Præsertim quando ratio non cogit, nec favet, ut est in præsentis, supposito illo principio, quod status monachi laici non solum austerior, sed etiam arctior simpliciter, id est, perfectior esse potest quam status religiosi per se clerici, quod principium videtur satis probatum in objectionibus factis; propter quæ hanc partem censeo veriore de jure communi, et per sese valde convenientem ad pacem et quietem laicorum monachorum. Nam si hoc titulo liceret illis religionem clericorum appetere et postulare sub titulo majoris perfectionis, magna occasio illis daretur ambiendi clericalem dignitatem, et fugiendi sui status austeritatem et humilitatem. Multum autem in suo statu stabilientur, si intelligant in ordine ad veram perfectionem animæ coram Deo obtinendam, suum statum excedere posse etiam statum eorum, qui ad sacra ministeria per se ordinantur, quamvis illi superent in dignitate, et in aliquorum operum excellentia; et hoc magis explicabimus infra tractando de juribus specialibus, quæ habent religiones quoad hanc partem.

An ad hunc transitum sufficiat petita licentia, et non obtenta, et quam necessaria illa sit.

12. *Arguitur de secunda parte assertionis initio capitis positæ.* — Circa tertiam D. Thomæ propositionem est tertia dubitatio, pertinens ad alteram partem nostræ assertionis, an sufficiat ad hunc transitum petita licentia et non

obtenta. Et ratio dubitandi est, quia D. Thomas solum dicit *petita licentia*, nihilque amplius declarat. Textus autem, quem citat, videtur postulare licentiam obtentam. Nam verba c. *Statuimus*, 19, q. 3, sunt, *Sine Patris et totius congregationis permissione recedere*; vel, ut alia littera habet, *Sine Patris totius congregationis permissione*; ergo requiritur consensus, vel Abbatis et capituli, vel saltem Abbatis. Alii in hoc distinguunt inter forum conscientiae, et externum, et dicunt in foro conscientiae necessariam esse licentiam obtentam a Prælo, quia fit illi injuria recedendo ab obedientia illi promissa, eo invito, et ita locutum fuisse Urbanum II. In exteriori autem foro dicunt sufficere licentiam petitam et non obtentam, juxta determinationem Innocentii III, in c. *Licet*, de Regular.

13. Sed hæc sententia licet ab aliquibus referatur, a nullo auctore classico defenditur, neque est probabilis, neque ad mentem Urbani. Primum patet ex supra dictis, quia secluso jure positivo, licitum est transire ad arctiorem religionem renuente Prælo, in quo illi non fit injuria, ut ibi explicatum est; ergo in foro conscientiae non est necessaria licentia obtenta. Innocentius autem III expresse etiam id concedit in foro conscientiae: *Postquam, inquit, a Prælo suo licentiam postulaverit, ex lege privata absolutus, libere potest sanctioris vite propositum adimplere, non obstante proteroa indiscreti contradictione Prælati*. Non diceretur autem vere absolutus ex lege privata, si haberet legem conscientiae ad id obligantem, nec esset liber ad transeundum, si absque peccato id facere non posset, quia id possumus quod jure possumus, maxime in locutionibus juris.

14. Secundum patet, quia Urbanus etiam in foro exteriori loquitur, dum subdit: *Discedentem vero nullus Abbatum vel Episcoporum, nullus monachorum sine communi litterarum cautione suscipiat*. Unde ex villius textus potius dici posset, Urbanum in foro exteriori postulasse licentiam obtentam, etiamsi in exteriori non sit necessaria, quia quando hic transitus fit contra iudicium et voluntatem Prælati, non præsumitur fieri bono spiritu, sed ex animi levitate, et hanc expositionem insinuat Glossa ibi. Mihi tamen etiam non probatur, primum, quia in ipso textu expresse distinguitur, vel alicujus levitatis instinctu, vel districtioris religionis obtentu, nec verisimile est præsumpsisse Pontificem hujusmodi obtentum semper esse fictum, seu palliatum: hoc

enim in universum non potest nisi temere iudicari; scimus enim D. Antonium de Padua, ex Canonico regulari factum esse monachum, quod optimo fecisse spiritu, sine dubio credimus. Stante ergo illa lege, quod secundum illam necessarium erat in uno foro, erat etiam sine dubio in altero, neque in re adeo pertinente ad sanctitatem animæ, convenienter possent illa duo sejungi.

15. Melius ergo alii distinguunt de duplici jure, antiquo et novo, dicuntque ex illo jure Urbani, quod antiquius est, necessariam fuisse licentiam petitam et obtentam; postea vero jus illud temperatum esse ab Innocentio III, ut sufficiat petita, et non obtenta; atque ita successu temporis hæc res multipliciter variata est. Nam Gregorius VII, cum Concilio Educensi, in c. 1, 19, q. 3, non simpliciter, sed cum quadam moderatione hunc transitum prohibuit, dicens: *Nullus revocare, et ad monasticum habitum trahendum suscipere audeat, ut monachi fiant*, etc. Ubi verbum illud *revocare* et *trahere* energiam habet, et ideo Glossa ibi inquit: *Quidam Abbates vel monachi suis suggestionibus Canonicos regulares ad monasteria pertrahebant, et ideo statuit Gregorius*, etc. Ex vi ergo illius decreti non erat prohibitum Canonicum sponte ad monachatum venientem suscipere; sed solum suggestionibus attrahere, et sic attractum suscipere; fortasse enim circa hoc abusus aliquis monachorum percubuerat. Postea vero Urbanus II, quia fortasse illud remedium non fuerat sufficiens, absolutam fecit prohibitionem, cum sola exceptione publici lapsus, ut explicatum est. Quia vero illa videbatur nimia restrictio, idem Urbanus illam moderatus est, requirens tamen semper consensum Prælati; quia vero hoc privilegio abuti poterant Prælati, ideo Innocentius III (ut in ratione sua ipse insinuat) abstulit necessitatem licentiae obtentæ, et petitam sufficere voluit.

16. Atque hæc sententia verissima est quoad hanc partem, scilicet, quod nunc hoc jus vigeat, et servandum sit; ad concordiam autem jurium, intelligi potest Innocentium non derogasse, sed declarasse decretum Urbani. Nam quod Urbanus ait, *sine permissione*, intelligi debuit, vel concessa, vel debita: nam si injuste negetur, non debet impedire jus subditi, nec spiritualem profectum ejus, quia fraus et injuria nulli patrocinari debet. Ita ergo lex Innocentii quoad hanc partem haberi potest magis ut declarativa quam ut constitutiva, quod ipse indicat dicens, hoc

fuisse concessum, ne quis ex temeritate vel levitate transferatur, non vero ut ei facultas denegetur, qui vere frugem melioris vite intendit; et infra dicit, Prælo indiscrete negante facultatem, subditum manere liberum, non ex sua lege canonica, sed ex privata lege Spiritus Sancti, quod non diceret Innocentius, si intelligeret talem inspirationem esse contra præceptum Pontificis Urbani; nam idemmet Innocentius, in c. *Nisi cum pridem*, de Renuntiatione, legem privatam, quæ est contra obedientiam Ecclesie, non esse credendam esse ab Spiritu Sancto, nec dare homini libertatem sine licentia sui Prælati, quod secundum legem ordinariam, ut loquimur, certissimum est. Denique hoc confirmat c. *Sane*, de Regular., quod est Alexandri III, qui Innocentium antecessit, et tamen in eo confirmat similem translationem sine consensu Prælati factam, quod est signum, etiam ante Innocentium legem Urbani non obligasse cum tanto rigore; est ergo probabile licentiam obtentam, etiam ex illo jure antiquo, non fuisse necessariam; sed de illo cap. *Sane* plura statim.

17. *Obligatio petendi licentiam ad transitum gravis est*.—Quarto, dubitari potest circa assertionem positam, quam necessaria sit facultas petita, in quo certum est esse necessariam ex præcepto obligante sub mortali culpa; in hoc conveniunt omnes doctores infra citandi, et probabile est esse hanc obligationem ex lege naturæ, supposito hoc statu; tamen multo est certior ex lege ecclesiastica in decretis citatis; nam Innocentius ait: *Sicut subditus a Prælo debet transeundi licentiam postulare, ne bonum obedientie contemnere videatur, ita Prælati debet illam indulgere*, etc. Ubi verbum *debet*, licet non sit nimis rigorosum, tamen juxta contextum, ex capacitate materiæ, satis indicat obligationem in conscientia, quam esse gravem, et ipsa etiam materia, et ratio subjuncta satis indicat, ne obedientiam contemnere videatur, hoc enim valde necessarium et gravissimum est in statu religioso. Denique id constat ex illa æquiparatione, quæ ibi fit inter subditum et Prælatum per idem verbum *debet*, quod in Prælo significat gravem obligationem; nam sine dubio mortaliter peccat Prælati, si sibi constet licentiam, nec temere, nec de re incerta aut dubia peti; quia injuriam facit subdito denegando illi jus suum, et quantum in se est impediendo meliorem statum, et præbendo occasionem scandali, vel infamie, si se

invito subditus discedat; ergo etiam in subdito indicat verbum illud gravem obligationem. Denique Urbanus usus est verbo *statuimus*, quod propriam legem significat, quam saltem in hac parte certum est non esse revocatam.

18. *Violationem dictæ obligationis irritare transitum, arguitur ex textu*.—Difficultas vero est, an petitio hujus licentiae sit ita necessaria ut sit de substantia et valore actus; videtur enim ita esse ex dictis decretis Urbani; nam in cap. *Mandamus*, 19, q. 3, præcipit ut Canonicus regularis, si contra suam legem monachatum profiteatur, ad ordinem Canonorum redeat, et cucullam memorialem deferat, *non quia sit monachus*, inquit ibi Glossa, *sed ratione prioris maleficii*. Si enim vere esset monachus, non deturbaretur a suo monachatu, sed aliter puniretur propter illud crimen. In cap. autem *Statuimus*, licet mitiget prohibitionem transitus, concedendo illum cum debita facultate, tamen quoad transeuntes indebite non mitigat pœnam, neque irritationem. Ergo ex vi illarum legum est irritus hic transitus sine licentia factus. Ergo etiam nunc irritus est. Probatur consequentia, quia Innocentius III quoad hoc non immutavit hanc legem: nam, licet daremus moderatum fuisse illam quantum ad necessitatem consensus Prælati, si fortasse ex vi decreti Urbani esset necessarius, tamen quoad necessitatem licentiae petite integram illam reliquit; ergo, sicut antea erat ita necessaria ut ommissio illius irritaret actum, ita etiam nunc. Confirmari hoc potest ex vulgari regula, quod quæ contra legem fiunt, debent pro infectis haberi, Regul. 64, in 6, et leg. *Non dubium*, Codic. de Legibus. Quod maxime verum habet, quando peccatur in forma præscripta ad faciendum actum; sic enim forma præscripta in hujusmodi transitu est, ut fiat petita licentia.

19. Est igitur prima sententia simpliciter affirmans petitionem licentiae esse de substantia hujus actus. Ita tenet Panormitanus, in dicto c. *Licet*, n. 10, et lib. 1 Consil., consil. 93, dicit esse communem opinionem Hostiensis, Joannis Andreae, et Modernorum; citat Gloss. in c. *Intelleximus*, de Ætate et qualitate, quæ varias opiniones refert, et tandem in hanc partem inclinat, quod monachus sic translatus revocandus est, indicans transitum fuisse nullum. Citat etiam Gloss., in c. *Cum singula*, § *Prohibemus*, verb. *Canonicæ*, de Præbend., in 6. Sed illa solum dicit, ad hunc transitum sufficere licentiam Prælati re-